

KARADENİZ HAMSİSİ VE BALIKÇILIĞI

Ali Cemal GÜCÜ

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Deniz Bilimleri Enstitüsü

(gucu@ims.metu.edu.tr)

ÖZET

Karadeniz balıkçılığımız için, hamsi de balıkçılığımız için önemli. Peki bu balığı ne kadar biliyoruz. 2011-2015 yılları arasında yürütülen bir proje kapsamında bu soruya cevap aranmış ve tür hakkında elde edilen yeni bulgulara yer verilmiştir. Özet olarak bilinenin stoklarının dışında güney Karadeniz’de giderek büyüyen bir stokun olduğu; kuzey stokunun en azından bazı yıllar bilinenin dışında göç yolları takip edebildiği ve bu da balıkçılığı doğrudan etkilediği; tür için tehdit olarak verilen *Mnemiopsis leidyi*’ye karşı nasıl adaptasyonlar geliştirdiği ve kışlama göçüne dair bulgular bu çalışmanın kapsamında ele alınmıştır.

BLACK SEA ANCHOVY AND ITS FISHERY

Ali Cemal GÜCÜ

Middle East Technical University Institute of Marine Sciences

(gucu@ims.metu.edu.tr)

ABSTRACT

Fishery means Black Sea and anchovy means fishery for Turkish fishing fleet. However how much is known about this precious resource is a matter of debate. This work is an attempt to shade some light to this question based on various surveys conducted between 2011 and 2015. Some of topics covered in this presentation are; hitherto unknown southern stock; diversity of the migration paths followed by the northern stock and the consequences of migration paths on the fishery; strategies adopted against *Mnemiopsis leidyi* which once seen as the most crucial threat to the species; and some critical aspect of overwintering migration.

TÜRKİYE'DE BALIKÇILIK GERİ-ALIM PROGRAMLARININ ANALİZİ: ÖN SONUÇLAR

Vahdet ÜNAL, Betül EKMEKÇİ Sinan GÖKTAY, Huriye GÖNCÜOĞLU

Ege Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi, Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü, 35100, Bornova-İzmir

ÖZET

Dünyada ilk balıkçılık geri-alım programı 1970'lerin başında Kanada'da başlamış ve sonraki yıllarda birçok kıyısal ülkede uygulamaya geçirilmiş olsa da, Gıda Tarım, Hayvancılık Bakanlığı (GTHB), bu balıkçılık yönetim aracını Türkiye'de kullanmaya 2012'de karar vermiştir. Programın amacı, balık stokları ile avcılık kapasitesi arasında dengeyi sağlamak, aşırı avcılığı önlemek ve sürdürülebilir balıkçılığı desteklemektir.

Bu çalışma, Türkiye'de balıkçılık geri-alım programlarının sonuçlarını ortaya koymaktır. Bu amaçla, programdan yararlanan balıkçılardan veri toplamak için basit tesadüfi örnekleme yapılarak belirlenen balıkçılarla telefon görüşmeleri yapılmıştır.

Sırasıyla 2012, 2013, 2014'te, ilk programda 12 m'den büyük 364 gemi, ikinci programda 10 m'den büyük 446 gemi ve üçüncü programda 10 m'den büyük 191 gemi alınmıştır. Böylece Türk balıkçı filosundan 1001 balıkçı gemisi emekli edilmiştir. Programın masrafı yaklaşık olarak 45 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Üç geri-alım programının sonunda, en çok filodan çıkarılan balıkçı gemileri (948 gemi) 10-20 m arası, en az çıkarılan balıkçı gemileri de 31 m üzerindeki gemilerdir (5 gemi). Birçok büyük ölçekli balıkçı programa ilgi göstermemiştir. İlk iki geri-alım programının sonuçlarına göre (bu özeti hazırladığı sırada üçüncü programdan yararlanan balıkçı gemisi sahibi balıkçılarla anketler devam ediyordu), programa katılan balıkçıların 1/3'i başka bir gemisi vardır ve aktif olmayan gemilerini program vermiştir. Katılımcıların %61,5'i balıkçılıkta kalmaya devam edeceklerini bildirmiş, bunların da 1/4'i yeni bir gemi almak istediğini bildirmiştir.

Sonuç olarak, balıkçı gemisi geri-alım programı son yıllarda GTHB tarafından kullanılan en önemli balıkçılık yönetim araçlarından biridir. Ancak, bu programlar düşük etkinlikleri ve bazı eksiklikleri nedeniyle oldukça eleştirilmektedir. İdareciler şu saptamaları dikkate almalıdır; büyük ölçekli balıkçı gemisi sahibi balıkçılar bu programlara ilgi göstermediler, programdan yararlanan balıkçıların üçte biri ikinci bir gemi sahibiydi ve programa zaten aktif olmayan gemilerini verdiler, neredeyse aynı oranda balıkçı programdan alacağı parayla yeni bir gemi almak istediğini bildirmektedir. Bunlara ek olarak, gelecek ulusal geri-alım programlarından maksimum fayda sağlanabilmesi için bu konudaki küresel deneyimler, GTHB tarafından göz önünde bulundurulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Balıkçılık geri alımları, balıkçı gemisi hizmetten alma, avcılık kapasitesinin azaltılması, filo kapasitesinin azaltılması, balıkçılık yönetimi